

Retskrivningsbekendtgørelsen fra 1948

(Bekendtgørelse nr. 128 af 22.3.1948. Bekendtgørelsen kan også hentes på www.retsinfo.dk).

Bekendtgørelse om ændringer i retskrivningen

De hidtil gældende retskrivningsregler for de under undervisningsministeriet hørende offentlige skoler (kursus), private eksamensberettigede skoler (kursus), statsseminarier og private seminarier - se herom den af undervisningsministeriet autoriserede retskrivningsordbog 3. udgave (1929-1946) med den dertil knyttede retskrivningsvejledning - ændres på nedennævnte punkter:

§ 1 Med hensyn til benyttelsen af små og store bogstaver forholdes som følger:

I. Som *hovedregel* gælder, at alle ord - også navneord (substantiver) - skrives med lille begyndelsesbogstav, således også månedernes, ugedagenes og de kirkelige højtiders navne.

II. Med stort begyndelsesbogstav skrives det ord, hvormed en tekst eller et nyt tekstafsnit begynder. Stort begyndelsesbogstav bruges endvidere altid efter punktum og tillige efter spørgsmålstegn og udråbstegn i tilfælde, hvor disse tegn fungerer som punktum, i modsætning til tilfælde af anført tale, hvor disse tegn fungerer som komma. Efter kolon kan bruges stort begyndelsesbogstav, når kolon kræver samme ophold som punktum.

III. Med stort begyndelsesbogstav skrives alle egennavne (proprier) samt fællesnavne (appellativer), der bruges som egennavne.

Det drejer sig her om:

1. Enkeltord.

a. Egentlige egennavne: *Else, Jens, Hansen, København, Århus, Nørrebro, Øresund, Himmelbjerget, Sønderjylland, Mellemeuropa, England* (men: *englænder, på engelsk*).

b. Fællesnavne, der bruges som egennavne: *Gud, Herren, Faderen, Sønnen, Helligånden, Sydhavnen, Strøget, Hovedbanegården, Grenen, Sukkertoppen*.

Det må i mange tilfælde bero på et skøn, hvorvidt et fællesnavn er anvendt som egennavn.

Eksempler: Vi mener, at Norden bør stå enig i dette spørgsmål. - Mammutter har levet her i norden under istiden.

2. To- eller flerleddede egennavne.

a. Toleddede egennavne: Begge led skrives med stort begyndelsesbogstav, hvad enten de i sig selv er egennavne eller fællesnavne: *Jomfru Marie, Sankt Peter, Nørre Alslev, Fruens Bøge, Frederiksberg Allee, Lille Kongensgade, Nordre Strandvej, Kongens Have, Århus Teater, Videnskabernes Selskab, Ordrup Gymnasium, Danmarks Lærerforening, Dansk Arbejde, Fyns Stiftstidende*. Faste tilnavne skrives med stort

begyndelsesbogstav: *Harald Hen, Peder Låle, Valdemar Atterdag, Hakon Jarl, Ambrosius Bogbinder.*

Hvor sidste led er et fællesnavn, kan det dog være overladt til et valg, om man for at fremhæve anvendelsen som egennavn vil bruge stort begyndelsesbogstav: *Nørreport Station* eller *Nørreport station, Århus Stift* eller *Århus stift, Hjallerup Marked* eller *Hjallerup marked.*

b. Flerleddede egennavne: Som hovedregel skrives første og sidste led med stort begyndelsesbogstav: *Det kongelige Teater, Danmarks tekniske Højskole.* På samme måde også: *Gorm den Gamle, Valdemar den Store, Christian den Fjerde.* Af de øvrige led kan efter skøn alle mere betydningsfulde ord - uden hensyn til ordklasse - skrives med stort begyndelsesbogstav: *Selskabet til Håndarbejdets Fremme, Kristelig Forening for Unge Mænd, Forenede Danske Motorejere, De Danske Statsbaner.* Initialnavne skrives altid med store bogstaver: *DSB, DFDS, KFUM, DUI, FDF, MF.*

3. Sammensætninger med egennavne.

Der anvendes her stort begyndelsesbogstav, når der lægges vægt på tilknytningen til navnet: *Versaillesfreden, en Goethebiografi, et Grundtvigmanuskript, Napoleonskrigene* (men: *en napoleonskage*).

Afledninger af egennavne skrives derimod med lille begyndelsesbogstav: *dansker, københavnner, grundtvigianer, marxisme, darwinisme.*

IV. Stort begyndelsesbogstav skrives i tiltaleordene I, Eder, Eders, De, Dem, Deres, (men: du, dig, din, jer, jeres) samt i særlige titulaturer som *Deres Majestæt, Hans Majestæt, Deres Kongelige Højhed, Hans Kongelige Højhed, Deres Ekscellence, Hans Højærværdighed.*

§ 2 I stedet for *Aa* og *aa* skrives henholdsvis *Å* og *å*; denne bestemmelse gælder kun sprogets almindelige ord og nordiske stednavne: *år 1948, påanke, stå, Århus, Grenå, Umeå, Åbo, Ålesund*, derimod ikke danske gengivelser af fremmede navne som *Saar, Maastricht.* Skrivemåden af personnavne berøres ikke af denne bestemmelse.

§ 3 I stedet for *kunde, skulde* og *vilde* skrives *kunne, skulle* og *ville.*

§ 4

Stk. 1. Nærværende bekendtgørelse træder i kraft den 1. april 1948, dog at der ved undervisningen indtil begyndelsen af skoleåret 1949-50 (1. april eller 1. august 1949) er valgfrihed efter de nedenfor i stk. 2 nærmere angivne bestemmelser mellem de nu autoriserede og de hidtil gældende retskrivningsregler, og at der ved de offentligt kontrollerede eksaminer (herunder mellemskoleeksamen) først vil kunne stilles krav om kendskab til og anvendelse af de nye retskrivningsregler, når de ordinære prøver afholdes i 1950. På tilsvarende måde forholdes med hensyn til de forskellige anordnede optagelsesprøver.

Stk. 2. I. Den i stk. 1 omhandlede valgfrihed tilkommer eleverne (hver enkelt elev)

- 1) i *alle* seminarie-, gymnasie- og kursusklasser, for disse sidstes vedkommende såvel ved kursus til studentereksamen som ved kursus til realeksamen og almindelig forberedelseksamen,
- 2) i de *to* ældste klasser ved pigeskolen og ved skoler, der afslutter med almindelig forberedelseksamen,
- 3) i eksamensskolens *fjerde* mellemskoleklasse (henholdsvis kursusklasse) og i den dertil knyttede realklasse.

II. For de øvrige klassers vedkommende træffes valget i ovennævnte henseende

- 1) inden for statsskolen af den enkelte skoles rektor efter forhandling med skolerådet,
- 2) inden for folkeskolen af kommunens skolekommission - i de sønderjydske landsdele dog af skolenævnet - efter indhentet erklæring fra den pågældende skoles lærerråd,
- 3) ved de private eksamensberettigede skoler af vedkommende skoles leder.

Stk. 3. Skriftlige eksamensopgaver trykkes første gang med anvendelse af de heromhandlede nye regler ved de ordinære eksaminer i 1949.

Stk. 4. Det forudsættes, at lærere og censorer ved bedømmelsen af de skriftlige arbejder tager tilbørligt hensyn til den usikkerhed i beherskelsen af de nye regler, som i den første tid efter disses indførelse må påregnes at være til stede hos eleverne - også i betragtning af det videre råderum for skønnet, som reglerne åbner plads for.

§ 5 Stilsystemer bør omtrykkes efter de nye regler, således at de kan være til rådighed fra begyndelsen af skoleåret 1949-50. De øvrige hjælpemidler - læsebøger og lærebooks - som foreligger trykt i overensstemmelse med de hidtil gældende retskrivningsregler forinden udgangen af året 1948, vil fremdeles kunne benyttes.

Hvilket herved bringes til almindelig kundskab.

Undervisningsministeriet, den 22. marts 1948.

Hartvig Frisch.

/Alb. Michelsen.